

MODELI SARADNJE SUBJEKATA U CILJU OTKRIVANJA PREVARA U OSIGURANJU

COOPERATION MODELS FOR FINDING OUT FRAUDS IN INSURANCE

Milan Božović¹; Zoran Knežević²; Dragiša Simić³

XI Simpozijum
"Analiza složenih saobraćajnih nezgoda
i prevare u osiguranju"

Rezime: *Pokušaji prevare u osiguranju su sve češći. Razlikuju se po načinu izvršenja krivičnog dela i po načinu organizovanja krivičnog dela. Udruživanje različitih institucija može doprineti otkrivanju pokušaja prevare u osiguranju i sprečavanju štetnih posledica. Svaka od institucija (MUP, osiguravajuće društvo, tužilaštvo i sud), predstavljaju sastavni deo jedinstvenog sistema koji mora i može doprineti otkrivanju i sprečavanju prevara u osiguranju.*

KLJUČNE REČI: PREVARE U OSIGURANJU, INSTITUCIJE, ŠTETNE POSLEDICE

Abstract: *Fraudery in insurance are more often now. They differ concerning the way the fraudery was done and the way it was organized. Association of different institutions could contribute to uncover frauds in insurance and stopping the consequences. Every institution (Police, insurance company, prosecution and the court), represents a part of the unique system which has to and can contribute to uncovering and stopping frauds in insurance.*

KEY WORDS: FRAUDS IN INSURANCE, INSTITUTIONS, CONSEQUENCES

¹ Traffic Safety Group, Beograd, m.bozovic@tsgserbia.com

² Zamenik javnog tužioca, Beograd

³ Načelnik Uprave saobraćajne policije, dragisa.simic@mup.gov.rs

1. UVOD

Broj prevara odnosno pokušaja prevara u osiguranju i način izvođenja prevara (pokušaja prevara) predstavljaju sve složeniji problem koji se postavlja pred osiguravajuća društva, pa otkrivanje pokušaja prevara i sprečavanje štetnih posledica zahteva ozbiljan pristup i stručno udruživanje različitih subjekata. Pokušaji prevara i prevare u osiguranju (u smislu ovog rada) se pojavljuju kao saobraćajne nezgode sa materijalnom štetom odnosno kao saobraćajne nezgode sa povređenim licima.

Pokušaji prevara i prevare u osiguranju se izdvajaju od ostalih saobraćajnih nezgoda po načinu organizovanja i izvršenja. Analizom navodnih saobraćajnih nezgoda se može zaključiti da se navodne saobraćajne nezgode mogu podeliti u nekoliko grupa, u smislu načina nastanka, i to:

- saobraćajne nezgode koje se nisu dogodile;
- saobraćajne nezgode koje se nisu dogodile na navedenom mestu odnosno na navedeni način;
- saobraćajne nezgode koje se jesu dogodile na navedenom mestu, ali ne potiču svi fiksirani tragovi (prijavljena oštećenja) iz navedene saobraćajne nezgode.

Najčešći pokušaji prevara u osiguranju su praćeni zvaničnom uviđajnom dokumentacijom u kojoj se nalaze svi elementi koje uviđajne dokumentacija sadrži (Zapisnik o uviđaju, Skica lica mesta, fotografije Fotodokumentacije). Odavde se lako zaključuje da bi prvi nivo otkrivanja prevara u osiguranju stajao na strani uviđajne ekipe.

Nakon preuzimanja uviđajne dokumentacije, navodno oštećena lica, osiguravajućim društvima ispostavljaju zahtev za naknadu štete. Procenitelji i nadležna lica u osiguravajućim društvima analiziraju dokumentaciju, vrše pregled oštećenog vozila i eventualno naknadni pregled navodnog mesta nezgode. Osiguravajuća društva bi predstavljala drugi nivo otkrivanja prevara u osiguranju i sprečavanja štetne posledice (po osiguravajuće društvo). Osiguranje može eventualno da otkrije nepravilnosti u priloženoj dokumentaciji i spreči isplatu navodno oštećenom licu (odbije zahtev), a zatim podnese krivičnu prijavu protiv izvršioca jer je prevara već pokušana samim podnošenjem zahteva za naknadu štete na osnovu lažne dokumentacije.

Osiguravajuća društva mogu zatražiti nezavisnu analizu saobraćajne nezgode u cilju provere materijalnih dokaza i dodatnog prikupljanja spornih dokaza. U zavisnosti od politike osiguravajućeg društva, osiguravajuće društvo može sprovesti, odnosno može učestvovati u nizu koraka u cilju odvratanja navodno oštećenog lica od daljeg potraživanja štete, kao što su:

- poziv navodno oštećenog lica na razgovor u cilju razjašnjenja dela spornih dokaza i objašnjenja mogućih daljih posledica;
- odbijanje zahteva za naknadu štete uz kratko ali nedovoljno jasno (u smislu objašnjenja spornih dokaza) objašnjenje;
- objašnjenje razloga za odbijanje štete u postupku medijacije u Narodnoj banci;
- braniti svoje interese tokom parničnog postupka pokrenutog od strane navodno oštećenog lica;
- podnošenje krivične prijave uz Nalaz i mišljenje veštaka i prikupljene dokaze.

Dosadašnja iskustva u parničnom postupku pokazuju da jednostavno objašnjenje dokaza nije uvek dovoljno za zaštitu interesa osiguravajućeg društva, pa je neophodno pristupiti strateškom planiranju i izvođenju dokaza i saslušanju svedoka. U ovom delu procesa zaštite osiguravajućih društava važnu ulogu ima količina, vrsta i kvalitet prikupljenih materijalnih dokaza, kao i način izvođenja dokaza. Pod ovakvim okolnostima, zaštita interesa osiguravajućeg društva je u rukama pravnih timova (advokata, tužioca i sl.) i zavisi od stručnosti pravnih timova.

Takođe, nadležna tužilaštva i krivični sudovi su subjekti koji bi mogli dati značajan i odlučujući doprinos sprečavanju prevara, odnosno pokušaja prevara u osiguranju, u smislu efikasnijeg i bržeg procesuiranja učinilaca krivičnih dela prevare u osiguranju.

2. STATISTIČKI PODACI

Analizom podataka prikupljenih dosadašnjim radom na predmetima koji su vođeni pred nadležnim sudovima u Beogradu je utvrđeno da se od ukupnog broja saobraćajnih nezgoda najveći broj navodnih saobraćajnih nezgoda dogodio u noćnim uslovima, i to 63%. U ovim navodnim saobraćajnim nezgodama su (sa 59%) najzastupljeniji vozači muškog pola starosti između 25 i 35 godina.

U ovim navodnim saobraćajnim nezgodama su najčešće učestvovala vozila velike vrednosti (kasko osigurana) i vozila male vrednosti. Nezgode su se najčešće događale bez svedoka i na putevima sa malim saobraćajnim opterećenjem van naselja.

Analizom podataka prikupljenih dosadašnjim radom na predmetima po zahtevu osiguravajućih društava utvrđeno je da se 60% od ukupnog broja navodnih saobraćajnih nezgoda dogodio u noćnim uslovima. Vozači muškog pola, starosti između 25 i 40 godina su kao učesnici nezgode zastupljeni u 58% navodnih saobraćajnih nezgoda. Za razliku od predmeta koji su analizirani po zahtevima sudova u Beogradu, u navodnim saobraćajnim nezgodama koje su analizirane za potrebe osiguravajućih društava se sve više pojavljuju svedoci (u svojstvu putnika u vozilima), koji naknadno prijavljuju telesne povrede u vidu "trzajne povrede vrata".

Uporednom analizom podataka iz predmeta koji su analizirani po zahtevu sudova i predmeta koji su analizirani za potrebe osiguravajućih društava se može zaključiti da se više od 60% navodnih saobraćajnih nezgoda događa u noćnim uslovima i da se u više od 50% navodnih saobraćajnih nezgoda kao vozači pojavljuju osobe muškog pola starosti od 25 do 35 godina.

3. ULOGA UVIĐAJNE EKIPE U OTKRIVANJU PREVARA U OSIGURANJU

Najčešći slučajevi pokušaja prevara u osiguranju su praćeni pozivom uviđajne ekipe, izlaskom uviđajne ekipe na mesto navodne nezgode i sačinjavanjem uviđajne dokumentacije. Na osnovu dosadašnjeg iskustva je moguće izdvojiti nekoliko vrsta pokušaja prevare u osiguranju koji su praćeni uviđajnom dokumentacijom, i to:

- uviđajna ekipa je po pozivu izašla na mesto nezgode, fiksirala tragove i sačinila uviđajnu dokumentaciju;
- uviđajna ekipa je po pozivu izašla na mesto nezgode, fiksirala tragove, sačinila uviđajnu dokumentaciju i sačinila službenu belešku sa opisom uočenih nepravilnosti (sumnjivih radnji) od strane navodnih učesnika saobraćajne nezgode (vidi Sliku br. 1);
- uviđajna ekipa je izašla na mesto nezgode i sačinila uviđajnu dokumentaciju, pri čemu uviđajna dokumentacija ne sadrži dovoljno dokaza koji omogućavaju otkrivanje prevare u osiguranju;
- uviđajna ekipa je sačinila uviđajnu dokumentaciju u saradnji sa učesnicima navodne nezgode.

Kvalitetnim obezbeđenjem dokaza sa lica mesta (tačnim fiksiranjem tragova i oštećenja vozila), prikupljanjem dovoljne količine kvalitetnih fotografija Fotodokumentacije (sa kojih se lako mogu uočiti karakteristike i međusobne pozicije tragova i oštećenja) je naznačajniji doprinos uviđajne ekipe u otkrivanju prevara u osiguranju. Dobro je da uviđajna ekipa sačini službenu belešku o uočenim nepravilnostima (sumnjivim tragovima, oštećenjima ili radnjama učesnika nezgode). Podaci iz službene beleške bi mogli predstavljati indikator za proveru odnosno analizu dokaznog materijala i eventualno dodatno prikupljanje i obradu materijalnih dokaza.

REPUBLIKA SRBIJA
 MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
 POLICIJSKA UPRAVA
 ODELJENJE SAOBRAĆA

Broj : _____
 Dana : _____ godine

SLUŽBENA BELEŠKA

Dana _____ godine u _____ časova patrola SPI _____ u sastavu _____, upućena je na vršenje uviđaja saobraćajne nezgode koja se dogodila u _____ i blizini diskonta _____, a u kojoj su došli razni povređeni lica već je priložena _____ materijalna lica.

U ulici _____ kod pružnog uređaja zatečena su dva vozila i to : 1. put. vozilo marke ZASTAVA LADA 1300 reg. oznake _____ vlasništvo lica _____ i 2. put. vozilo marke OPEL KADETT II CC reg. oznake _____, vlasništvo lica _____.

Pored vozila, koja su bila na kolovozu, jedno (za drugog, nalazilo se deset mladih muških lica. Na pitanje ko su vozači vozila javili su se _____ od oca _____ JMBG: _____, sa adresom stanovanja _____ bara nove _____ vozač LADA i _____ od oca _____ JMBG: _____, sa adresom stanovanja _____ (lica _____ vozač OPELA).

Na pitanje upućeno ostalim licima kakva je njihova veza sa ovom saobraćajnom nezgodom, odgovorili su da su svi oni bili putnici u vozilima koja su učestvovala u saobraćajnoj nezgodi, i to da su četvorica bili u LADI a četvorica u OPELU. Nakon toga od svih učesnika sa izdane lične isprave razli utvrdivnja identiteta i evidentiranja kao putnika u vozilima koja su učestvovala u saobraćajnoj nezgodi.

U put. vozilu LADA 1300 reg. oznake _____ kao putnici su se našli :

1. _____ od oca _____ (otac je vlasnik vozila) rođen _____ godine u _____ ulici _____, sa adresom stanovanja _____
2. _____ od oca _____ rođen _____ sa adresom stanovanja _____
3. _____ od oca _____ JMBG: _____ sa adresom stanovanja _____
4. _____ od oca _____ sa adresom stanovanja _____

Slika br. 1 – Prikaz Službene beleške

U put. vozilu LADA 1300 reg.oznake _____ kao putnici su se nalazili:

1. _____ od oca (otac je vlasnik vozila) rođen _____ u _____ (sa adresom stanovanja _____)
2. _____ u _____ (otac je vlasnik vozila) rođen _____ u _____ (sa adresom stanovanja _____)
3. _____ od oca _____ JMBG: _____ (sa adresom stanovanja _____)
4. _____ od oca _____ (sa adresom stanovanja _____)

U put. vozilu OPEL KADET E CC reg. oznake _____ kao putnici su se nalazili:

1. _____ (sa adresom stanovanja _____)
2. _____ (sa adresom stanovanja _____)
3. _____ od oca _____ (sa adresom stanovanja _____)
4. _____ (sa adresom stanovanja _____)

Izvršenim pregledom vozila utvrđeno je da je u pitanju manja materijalna šteta, ali smo ipak pitali da li je neko od lica povređen. Sva lica su odgovorila da nije nikom ništa, da je šteta mala i da bi se oni dogovorili, ali da vozač _____, koji je izazvao saobraćajnu nezgodu, nema kod sebe 100 evra, koliko mu traži za pričinjenu štetu vozač _____.

Tokom celog vršenja uviđaja, lica iz ova vozila su međusobno kontaktirali što rečima, što pogledima, što ukazuje da se međusobno poznaju od ranije.

Bilo nam je sumnjivo njihovo ponašanje pa smo sva lica proverili kroz operativne evidencije i utvrđeno je da ni za jednim licem nema raspisana potraga, ali da je nekoliko lica već vršilo KD iz više oblasti i da su već osuđivani, kao i da je putnik iz OPELA - _____ učestvovao u saobraćajnoj nezgodi u _____ godine (r.br.nezgode _____) u kojoj je tom prilikom svih pet lica koji su se tada nalazili u vozilu zadobilo lake telesne povrede (nijedno od tih lica se sada ne nalazi na licu mesta ove saobraćajne nezgode).

Na osnovu ovih uočenih detalja, posumnjali smo da se ovde radi o namernom i dogovorenom izazivanju saobraćajne nezgode, a u cilju naplaćivanja nematerijalne štete od osiguravajućeg društva.

U _____ časova od SPI za Uviđaje saobraćajnih nezgoda _____, putem depeše obavestili smo da su se u Urgentni centar u _____ oko _____ časova javili _____, gde su im konstatovane lake telesne povrede i isti su nakon toga pušteni kući.

U _____ časova od SPI _____ putem depeše smo obavestili da su se u Urgentni centar u _____ javila lica _____ kojim su konstatovane lake telesne povrede i koji su takođe pušteni kući.

Službena beleška se dostavlja na dalji rad i postupanje.

Prilog :- Podaci iz Evidencije (OKI) za sva lica ,
 - Depeše SPI _____ i SPI za Uviđaje _____
 - Fotografije oštećenja vozila .

Slika br. 1 – Prikaz Službene beleške

Od posebnog značaja za otkrivanje prevare u osiguranju je uočavanje i izdvajanje (fiksiranje) karakterističnih tragova navodne saobraćajne nezgode. U ovom smislu je potrebno

što preciznije prikazati karakteristične tragove u Skici lica mesta, detaljno ih opisati u Zapisniku o uviđaju i fotografisati. Pri sačinjavanju uviđajne dokumentacije neophodno je što preciznije prikazati širi i bliži izgled lica mesta i oštećenja vozila, i to na način da se lako može uočiti vrsta, karakteristike traga (oštećenja) i njihova međusobna pozicija.

4. ULOGA SAOBRAĆAJNE POLICIJE U OTKRIVANJU PREVARA U OSIGURANJU

Za kvalitetnu analizu spornog predmeta, neophodno je blagovremeno pribaviti uviđajnu dokumentaciju. Blagovremeno pribavljanje uviđajne dokumentacije omogućava analizu materijalnih dokaza koji su fiksirani tokom vršenja uviđaja i donošenje odluke o dodatnom pribavljanju materijalnih dokaza. Naime, ako u uviđajnoj dokumentaciji nema ključnih materijalnih dokaza čijom analizom bi bilo moguće dokazati da se saobraćajna nezgoda nije dogodila na opisani način ili da oštećenja i tragovi ne odgovaraju navedenom načinu nastanka saobraćajne nezgode ili ne odgovaraju jedni drugima po vrsti obliku odnosno intenzitetu, tada je neophodno obezbediti prikupljanje novih dokaza. Novi dokazi se mogu prikupljati i naknadnim izlaskom na lice mesta ili detaljnim stručnim pregledom vozila koja su učestvovala u navodnoj saobraćajnoj nezgodi.

Postupak analize uviđajne dokumentacije i prikupljanja novih materijalnih dokaza zahteva brzo reagovanje. Nakon prijave saobraćajne nezgode i nakon prijave i snimanja štete, materijalni dokazi na vozilima (oštećenja vozila) često nestaju. Navodno oštećena vozila se nakon snimanja štete upućuju na opravku ili otpad gde se vrši demontaža pojedinih delova vozila, vozila u potpunosti nestaju ili se na neki drugi način uništavaju.

U uviđajnoj dokumentaciji se ponekad ne nalaze podaci o licu mesta koji su od značaja za analizu saobraćajne nezgode (radijus krivine, nagib kolovoza, poprečni profil puta, pozicija metalne odbojne ograde i drugih prepreka pored kolovoza i sl.), pa je za detaljnu analizu saobraćajne nezgode neophodno prikupiti dodatne podatke sa lica mesta.

5. ULOGA OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA U OTKRIVANJU PREVARA U OSIGURANJU I SPREČAVANJU ŠTETNIH POSLEDICA

Kao izvršioc i krivičnih dela prevare u osiguranju, u sudskim predmetima pojavljuju se i zaposlena lica u osiguravajućim društvima. Sistem zaštite osiguravajućih društava se zasniva na blagovremenom uočavanju sporne saobraćajne nezgode i blagovremenom izveštavanju nadležnih u osiguravajućem društvu o spornom predmetu. U tom cilju u mnogim osiguravajućim društvima se organizuju i posebne službe za otkrivanje prevara. Izostanak blagovremenog uočavanja sporne saobraćajne nezgode povlači izostanak prikupljanja dokaza i osiguravajuće društvo dovodi u situaciju da nema materijalnih dokaza koji su neophodni za dokazivanje pokušaja prevare u osiguranju. Pod ovakvim okolnostima, osiguravajuće društvo nema mogućnost dokazivanja pokušaja prevare i odbijanja zahteva za isplatu štete, odnosno sprečavanja štetnih posledica.

Prikupljanje dokaza, odnosno fotografisanje oštećenja vozila mora biti izvršeno stručno. Oštećenja moraju biti fotografisana na način da se sa fotodokumentacije mogu lako i nedvosmisleno uočiti potrebni dokazi. Pri prvom snimanju štete je neophodno kvalitetno prikupiti dokaze jer je čest slučaj da nakon prvog snimanja štete ne postoji mogućnost ponovnog snimanja oštećenja na vozilu. U cilju blagovremenog obezbeđivanja potrebnih dokaza, neophodno je da snimatelji štete unapred znaju šta od dokaza traže i na koji način

će obezbediti upotrebljive dokaze. Drugim rečima, za blagovremeno prikupljanje upotrebljivih dokaza je neophodno da snimatelji štete budu posebno obučeni.

Otkrivanje prevare, odnosno izvođenje neophodnih dokaza, je neophodno poveriti timovima posebno obučenim za ovu oblast. Naime, dosadašnja istraživanja su pokazala da navodno oštećene strane (izvršiocu krivičnog dela prevare) angažuju određena lica sa stručnim znanjem iz odgovarajućih oblasti) u cilju dostavljanja lažne dokumentacije (npr. veštačenja) radi naplate štete od osiguravajućeg društva (u kom slučaju bi se eventualno i ta lica mogla pojaviti kao saizvršiocu ili pomagači u izvršenju krivičnog dela).

Navodno oštećeni, najčešće ne dostavljaju sveobuhvatnu dokumentaciju licima koja su angažovana, pa se stiče utisak da osiguravajuća društva bez osnova odbijaju da isplate štetu. Iz tog razloga je neophodno pravnim zastupnicima navodno oštećenih jasno staviti do znanja opis dela koje su počinili navodno oštećeni, kao i moguće posledice (krivičnu sankciju), vodeći pri tom računa o kontrolisanom iznošenju dokaznog materijala. Naime, istraživanja su pokazala da iznošenje dokaznog materijala od strane osiguravajućih društava (navodno oštećenim ili licima koja su navodno oštećeni angažovali), navodno oštećeni koriste da se upoznaju sa dokaznim materijalom (kojim osiguravajuća društva raspolazu) i da pripreme objašnjenja kojima isključuju materijalne dokaze (obrazlažu ih).

Osiguravajuće društvo ima mogućnost pokušaja sprečavanja štete u postupku medijacije pri Narodnoj banci. Ovaj postupak do sada nije bio u potpunosti uspešan. Naime, i pored jasnog (iako kontrolisanog) objašnjenja datih pravnim zastupnicima navodno oštećenih, nisu svi pravni zastupnici shvatili vrstu dela koje su počinili navodno oštećeni. Bilo je slučajeva i da nakon postupka medijacije, pravni zastupnici pribave Nalaze i mišljenja veštaka kojim pokušavaju da dokažu da se saobraćajna nezgoda zaista dogodila i u parničnom postupku tuže osiguravajuća društva za naplatu štete.

Neophodno je razumeti granicu između toga šta je krivično delo, a šta nije. Ako bi angažovano lice, zbog svoje nestručnosti ili neke greške (nedostaju određeni podaci), dalo Nalaz koji osiguranje ne prihvati, zbog loše procene nastale štete (smatra da je nastala šteta manja), tada bi takav Nalaz mogao biti predmet dokazivanja u parničnom postupku. Nasuprot tome kod izvršenja krivičnog dela prevare ili pokušaja prevare u osiguranju potrebno je da postoji svest o tome da se iznose lažni podaci ili tvrdnje ili da se polazi od pogrešnih premisa i da postoji umišljaj da se na taj način osiguranje dovede u zabludu da isplati određenu štetu. Imajući u vidu da kod izvršioca već u startu postoji prevarena namera izlišno je ulaziti u bilo kakav vid medijacije sa ovim licima, već treba prijaviti izvršenje krivičnog dela i naravno ukazati na postojanje određenih dokaza koji potkrepljuju tu tvrdnju.

U ovakvim slučajevima osiguravajućim društvima ostaje na raspolaganju da u parničnom postupku štite svoje interese stručnim i strateški planiranim izvođenjem dokaza ili da protiv navodno oštećenih pokrenu krivični postupak, u kome bi tužilaštvo trebalo da pokaže značajnu ulogu.

6. ULOGA TUŽILAŠTVA I SUDA U RASVETLJAVANJU I PROCESUIRANJU KRIVIČNIH DELA PREVARE U OSIGURANJU

Nakon podnošenja krivične prijave od strane policije, oštećenih osiguravajućih društava ili drugih lica, sa prikupljenim dokazima o izvršenju krivičnog dela prevare u osiguranju (fotodokumentacija, zapisnici, procene štete, nalazi i mišljenja veštaka ili procenitelja osiguranja i dr.) nadležna tužilaštva dalje postupaju u ovim predmetima po službenoj dužnosti, pa u tom smislu sama ili preko policije prikupljaju potrebne podatke i obaveštenja, nakon če-

ga, ukoliko postoji osnovana sumnja da je neko lice izvršilo krivično delo prevare u osiguranju, podnose nadležnom sudu zahteve da se protiv tih lica sprovede istražni postupak. Na osnovu rezultata sprovedenih istraga tužilaštva protiv ovih lica podnose i odgovarajuće optužne akte nadležnim sudovima.

Potrebno je istaći da se krivična dela prevare u osiguranju često vrše po prethodnom dogovoru i od strane više lica, pa se u tom smislu, pored izvršenja osnovnog krivičnog dela prevare u osiguranju, u cilju stvaranja uslova za izvršenje ovog krivičnog dela, vrše i druga krivična dela kao što su falsifikovanje isprave, primanje i davanje mita, prevara u službi, zloupotreba službenog položaja i dr., a koja dela se obično otkrivaju prikupljanjem podataka i dokaza u vezi sa prevarama u osiguranju.

7. ZAKLJUČAK

Prevare u osiguranju predstavljaju sve češći i složen problem koji se postavlja pred osiguravajuća društva. Otkrivanje pokušaja prevara i sprečavanje štetnih posledica zahteva ozbiljan pristup i stručno udruživanje različitih subjekata koji svojim radom mogu doprineti otkrivanju pokušaja prevara i sprečavanju štetnih posledica.

Pokušaji prevara u osiguranju se izdvajaju od ostalih saobraćajnih nezgoda po načinu organizovanja i izvršenja. U zavisnosti od načina organizovanja i izvršenja se izdvaja nekoliko vrsta pokušaja prevara u osiguranju i to: saobraćajne nezgode koje se nisu dogodile; saobraćajne nezgode koje se nisu dogodile na navedenom mestu odnosno na navedeni način; saobraćajne nezgode koje se jesu dogodile na navedenom mestu, ali ne potiču svi fiksirani tragovi (prijavljena oštećenja) iz navedene saobraćajne nezgode.

Uviđajna ekipa može dati doprinos otkrivanju prevara u osiguranju i sprečavanja štetnih posledica izradom kvalitetne uviđajne dokumentacije, odnosno kvalitetnim obezbeđenjem dokaza sa lica mesta (tačnim fiksiranjem tragova i oštećenja vozila), prikupljanjem dovoljne količine kvalitetnih fotografija Fotodokumentacije (sa kojih se lako mogu uočiti karakteristike i međusobne pozicije tragova i oštećenja). Ako uviđajna ekipa uoči nepravilnosti tokom vršenja uviđaja (sumnjivim tragovima, oštećenjima ili radnjama učesnika nezgode), dobro je da sačini službenu belešku o uočenim nepravilnostima.

Kvalitetna i blagovremena analiza spornog predmeta zahteva blagovremeno pribavljanje uviđajne dokumentacije. Blagovremeno pribavljanje uviđajne dokumentacije omogućava analizu materijalnih dokaza koji su fiksirani tokom vršenja uviđaja i donošenje odluke o dodatnom pribavljanju materijalnih dokaza.

Kao izvršioци krivičnih dela prevare u osiguranju, u sudskim predmetima pojavljuju se i zaposlena lica u osiguravajućim društvima, pa je neophodno izgraditi poseban sistem kontrole zaposlenih u osiguravajućim društvima.

Blagovremeno prikupljanje dokaza je od značaja za otkrivanje pokušaja prevare u osiguranju i sprečavanje štetnih posledica. U slučaju prevare u osiguranju posebno je važno razumeti granicu između toga šta je krivično delo, a šta nije.

Nakon podnošenja krivične prijave od strane policije, oštećenih osiguravajućih društava ili drugih lica, sa prikupljenim dokazima o izvršenju krivičnog dela prevare u osiguranju (fotodokumentacija, zapisnici, procene štete, nalazi i mišljenja veštaka ili procenitelja osiguranja i dr.) nadležna tužilaštva dalje postupaju u ovim predmetima po službenoj dužnosti, pa u tom smislu sama ili preko policije prikupljaju potrebne podatke i obaveštenja, nakon če-

ga, ukoliko postoji osnovana sumnja da je neko lice izvršilo krivično delo prevare u osiguranju, podnose nadležnom sudu zahteve da se protiv tih lica sprovede istražni postupak. Na osnovu rezultata sprovedenih istraga tužilaštva protiv ovih lica podnose i odgovarajuće optužne akte nadležnim sudovima.

Potrebno je istaći da se krivična dela prevare u osiguranju često vrše po prethodnom dogovoru i od strane više lica, pa se u tom smislu, pored izvršenja osnovnog krivičnog dela prevare u osiguranju, u cilju stvaranja uslova za izvršenje ovog krivičnog dela, vrše i druga krivična dela kao što su falsifikovanje isprave, primanje i davanje mita, prevara u službi, zloupotreba službenog položaja i dr., a koja dela se obično otkrivaju prikupljanjem podataka i dokaza u vezi sa prevarama u osiguranju.

LITERATURA

- [1] Antić, B., Marković, N., Pešić, D. "Elementi vremensko-prostorne analize saobraćajne nezgode", *Zbornik radova VII Simpozijum sa međunarodnim učešćem o saobraćajno tehničkom veštačenju i proceni štete*, 275-288, Vrnjačka Banja, 2009.
- [2] Dragač, R., Vujanić, M. *Bezbednost saobraćaja II deo*, Saobraćajni fakultet, Beograd, 2002.
- [3] Rotim, F. *Elementi sigurnosti cestovnog prometa, Svezak 1 – Ekspertize saobraćajnih nezgoda*, JAZU Zagreb, 1990.
- [4] Kostić, S. *Tehnike bezbednosti i kontrole saobraćaja*, Univerzitet u Novom Sadu – Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, 2002.
- [5] Vujanić, M. i dr. *Priručnik za saobraćajno-tehničko veštačenje 96*, MID Inženjering, Beograd, 1996.
- [6] Vujanić, M. i dr. *Priručnik za saobraćajno-tehničko vještačenje i procjene šteta na vozilima*, MODUL, Banja Luka, 2000.
- [7] Vujanić, M., Antić, B., Pešić, D. *Zbirka zadataka iz bezbednosti saobraćaja sa praktikumom – 1. deo*, Saobraćajni fakultet, Beograd, 2012.
- [8] Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima.
- [9] Pravilnik o saobraćajnoj signalizaciji.
- [10] Ekspertize saobraćajnih nezgoda, Institut Saobraćajnog fakulteta u Beogradu

